

Belgisch Nationaal Actieplan Vrouwen, Vrede en Veiligheid: Stand van zaken - December 2011

Inleiding	3
1. Normatief kader	4
Verenigde Naties	4
Europese Unie	5
OVSE	6
NAVO	7
2. Alle vormen van geweld tegen vrouwen in gewapend conflict	8
3. Vredesopbouw en Conflictpreventie	10
4. Ontwikkelingssamenwerking	12
5. Vredesmissies	20
6. Genderbalans	24
7. Monitoring op basis van de EU indicatoren	26

Het Belgisch Nationaal Actieplan 'Vrouwen, Vrede en Veiligheid': Stand van zaken - December 2011 werd opgesteld door:

FOD Buitenlandse Zaken, Buitenlandse Handel en Ontwikkelingssamenwerking
Het Ministerie van Defensie
FOD Binnenlandse Zaken
FOD Justitie
Het Instituut voor gelijkheid van vrouwen en mannen, voor de minister van Gelijke Kansen
Commissie Vrouwen en Ontwikkeling

Verantwoordelijke uitgever:

Dhr. Dirk Achten, Voorzitter Directiecomité, Karmelietenstraat 15 - 1000 Brussel

© Foto door Myriam Asmani

Inleiding

---

1. In navolging van de VN Veiligheidsraadresolutie n° 1325 (2000) 'Vrouwen, Vrede en Veiligheid', werd een Belgisch actieplan opgesteld en aangenomen in de ministerraad van 8 februari 2009.

2. De resolutie 1325 beoogt de preventie van geweld tegen vrouwen en meisjes alsook de participatie van vrouwen in de besluitvorming op het gebied van vrede en veiligheid, bijvoorbeeld bij vredesonderhandelingen en democratisering.

3. De implementatie van resolutie 1325 is een ambitieuze taak: België tracht zijn steentje bij te dragen door het uitvoeren van ons eigen nationaal actieplan (NAP 1325).

Het actieplan werd opgesteld door de Dienst Mensenrechten van de FOD Buitenlandse zaken, in coördinatie met de betrokken overheidsdiensten:

- FOD Buitenlandse Zaken en Ontwikkelingssamenwerking,
- het Ministerie van Defensie,
- FOD Binnenlandse Zaken,
- FOD Justitie,
- Het Instituut voor de gelijkheid van vrouwen en mannen,
- De Commissie Vrouwen en Ontwikkeling.

Het actieplan is terug te vinden op de website van de FOD Buitenlandse Zaken, Buitenlandse Handel en Ontwikkelingssamenwerking¹.

4. Het Actieplan bevat een hele reeks engagementen. In wat volgt zal een stand van zaken gegeven worden van de implementatie van het NAP. Het formaat volgt de hoofdstukken met de respectieve engagementen per FOD/Ministerie. Om het geheel overzichtelijk te houden zal gefocust worden op de voornaamste verwezenlijkingen en engagementen.

5. Deze stand van zaken wordt besproken met het middenveld in het najaar 2011.

Dit proces zal toelaten om het NAP te evalueren en eventueel te herzien in de loop van 2012.

---

¹

http://diplomatie.belgium.be/nl/binaries/vrouwenenvrede2009nl_tcm314-85606.pdf

1. Normatief kader

---

6. De verdediging en de promotie van vrouwenrechten is een prioriteit voor de Belgische regering. Dit vertaalt zich ook in het buitenlands beleid.

Prioritair wordt aandacht gegeven aan een aantal aspecten met name:

- De participatie van vrouwen in het politieke en economische leven,
- De promotie van seksuele en reproductieve rechten,
- De strijd tegen discriminatie van vrouwen - de jure en de facto,
- De strijd tegen geweld tegen vrouwen (cfr. Hoofdstuk 2).

Deze aspecten lopen transversaal door andere thema's zoals de strijd tegen de straffeloosheid, de millenniumdoelstellingen, democratisering, moderne vormen van slavernij, mensenhandel alsook andere rechten m.b.t. bepaalde groepen zoals kinderrechten en rechten van personen met een handicap waar bijzondere aandacht voor vrouwen en meisjes nodig is.

7. Op verschillende niveaus en in verschillende multi- en bilaterale fora wordt aandacht gevraagd voor vrouwenrechten, bijvoorbeeld binnen de Europese Unie, de talloze organen en instellingen van de Verenigde Naties alsook de NAVO, de OVSE en de Raad van Europa. Ook tijdens bilaterale gesprekken komen vrouwenrechten aan bod bijvoorbeeld inzake de DRC, Soedan, Ivoorkust, Afghanistan e.d.m. De aandacht gaat dan vooral naar de strijd tegen de straffeloosheid en de participatie van vrouwen bij vredesonderhandelingen en democratiseringsprocessen.

Binnen de Verenigde Naties

8. België volgde de onderhandelingen over het nieuwe VN genderagentschap 'UN Women' op de voet, zowel over operationele als de normatieve aspecten. Begin 2011 ontvingen de ministers Vanackere en Chastel al de nieuw aangestelde uitvoerende directeur, Mevrouw Bachelet. In het licht van de Arabische lente wordt bekeken

hoe België kan samenwerken met UN Women in landen als Tunesië en Egypte om vrouwen meer te betrekken bij de nakende verkiezingen, zowel als stemgerechtigde en als kandidaat.

9. Binnen het VN-lidmaatschap zit Canada een 'Group of Friends' van Resolutie 1325 voor (40-tal landen). België heeft tijdens lidmaatschap van de VN Veiligheidsraad gestreefd naar een vriendengroep binnen de Veiligheidsraad. Momenteel maakt België geen deel meer uit van de Group of Friends omdat de groep zoekt naar een brede geografische spreiding. België volgt echter wel de aanbevelingen van de Group of Friends op. Deze houden o.a. in dat gestreefd wordt naar een formele werkgroep 1325 binnen de Veiligheidsraad, alsook het bepalen van doelstellingen op basis van de indicatoren die in 2010 werden goedgekeurd (uitgewerkt door UN Women).

10. België is sinds 1984 onafgebroken lid van de VN Commissie over de Status van de Vrouw waar we actief pleiten voor een progressief genderneutraal beleid. De conservatieve strekking wint aan bijval waardoor verworven rechten onder druk komen te staan: België weigert, samen met de meeste EU-lidstaten, hierop toe te geven.

11. In de Mensenrechtenraad waar België nog lid van is tot eind 2012, onderhandelt België samen met de EU, over resoluties inzake de eliminatie van geweld tegen vrouwen, mensenhandel, alsook de mandaten van de Speciale Rapporteur Geweld tegen Vrouwen, de Speciale Rapporteur inzake Mensenhandel en de werkgroep over genderdiscriminerende wetgeving.

12. Tijdens de *Universal Periodic Review* (d.i. een presentatie in de

Mensenrechtenraad van de implementatie van alle mensenrechten in een bepaald land; alle landen worden daar via een 4-jaarlijkse rotatie aan onderworpen) stroomlijnt België het aspect vrouwenrechten in alle interventies, zoals bijvoorbeeld het aanklaarten van vrouwenbesnijdenis in Somalië, de discriminatie van vrouwen in de grondwet van Sierra Leone en huishoudelijk geweld in Hongarije. Daarnaast worden ook landen aangemoedigd om het Rome Statuut van het Internationaal Strafhof en het CEDAW-verdrag² te bekrachtigen en na te leven.

13. België sloot een overeenkomst met het Internationaal Strafhof (IPC) betreffende het vervoer per vliegtuig van personen die beschuldigd zijn van seksueel geweld en die voor het IPC moeten verschijnen. Ter uitvoering van deze overeenkomst heeft de Belgische overheid in februari 2008 een beschuldigde die in de DRC gevangen zat (Mathieu Ngudjolo Chui), laten overvliegen op grond van het aanhoudingsbevel dat tegen hem was uitgevaardigd met het oog op zijn overlevering aan het IPC. In 2011 werden nog 4 andere personen die in de DRC gevangen zaten, naar Nederland overgevoerd teneinde als getuige door het IPC te worden gehoord.
14. Op systematische wijze wordt in de Belgische interventies tijdens de internationale bijeenkomsten aangaande de strijd tegen landmijnen en clustermunities gewezen op de wenselijkheid om de meest kwetsbare bevolkingsgroepen, waaronder vrouwen en kinderen, prioritaire bescherming te bieden.
15. In de context van de in 2010 opgestarte onderhandelingen over een Internationaal Verdrag inzake Wapen-

handel (*Arms Trade Treaty*) in de schoot van de Verenigde Naties heeft de Speciale gezant voor Ontwapening en Non-proliferatie in het toekomstige verdrag de opname bepleit van de specifieke relevantie van het beteugelen van illegale wapenhandel voor de veiligheid van vrouwen en kinderen. Deze teksten worden verder onderhandeld in 2012 en België zal aan deze thematiek bijzondere aandacht blijven verlenen.

16. Sinds juli 2008 is België voorzitter van de *Peace Building Commission* voor de Centraal Afrikaanse Republiek: België maakt van deze positie gebruik om bijzondere aandacht te vragen voor de rol van vrouwen in het vredesproces. Daarnaast worden ook hoorzittingen met de lokale vrouwenorganisaties georganiseerd. Op termijn kan bekeken worden in welke mate België de CAR kan bijstaan om een eigen Actieplan te ontwikkelen, bijvoorbeeld via UN Women dat een consultatieproces heeft opgestart.

Binnen de Europese Unie

17. Tijdens het Belgische EU-voorzitterschap in 2010 ontwikkelde de FOD Buitenlandse Zaken 3 trainingsmodules voor personeel van het Europese civiel crisisbeheer. Deze 3 modules - respectievelijk inzake gender, bescherming van kinderen en mensenrechten – vormen een interactief formaat met casestudies. Deze modules werden goedgekeurd door de Europese Raad in december 2011.
18. België schreef mee aan het eerste EU rapport over vrouwen, vrede en veiligheid o.b.v. 17 EU-indicatoren. De resultaten van deze indicatoren voor België werden opgenomen onder het hoofdstuk 7 Monitoring: de bedoeling is dat op termijn 'targets' kunnen uitgewerkt worden. Het EU-rapport laat tevens toe om de hiaten tussen de EU lidstaten overzichtelijk te maken

---

² Convention on the Elimination of Discrimination Against Women, het VN-verdrag over vrouwenrechten

waardoor een aantal EU lidstaten meer beginnen te werken rond dit thema.

19. Binnen de EU werkgroep over vrouwenrechten (onder de Mensenrechtenwerkgroep) neemt België een deel van het werk op zich door het uitwerken van een EU campagne in Azië tegen gedwongen huwelijken (gepland eind 2011).
20. België wordt regelmatig door de EU en de EU lidstaten gevraagd om toelichting te geven over het opstellen en uitvoeren van het NAP 1325. Dit laat toe om andere landen aan te moedigen om ook een NAP uit te werken.

Binnen de OVSE

21. België steunt het *'Action Plan for the Promotion of Gender Equality'* (2004) van de Organisatie voor Veiligheid en Samenwerking in Europa. Het Actieplan heeft 3 hoofddoelen:
  - Initiatie en ondersteuning van projecten ter bevordering van gelijkheid tussen mannen en vrouwen,
  - Integratie van een genderperspectief in alle OVSE-activiteiten (gender mainstreaming),
  - Gelijke vertegenwoordiging van mannen en vrouwen in de personeelsbezetting en gelijke behandeling van mannen en vrouwen op de werkvloer.Daarnaast bevat het algemene oriëntatieprogramma voor nieuwe personeelsleden een module over gender mainstreaming.
22. Zoals aanbevolen door het *'Action Plan for the Promotion of Gender Equality'* spant België zich in om meer vrouwelijke kandidaten voor te dragen voor OVSE-functies, in het bijzonder op hoge niveaus. In mei 2010 was 45 % van het totale aantal personeelsleden bij de OVSE vrouw. Het percentage vrouwen in hoge managementposities binnen de OVSE bedroeg op datzelfde ogenblik 30%, en ging de jongste jaren in stijgende lijn.

23. De OVSE-lidstaten zijn verantwoordelijk voor de bevordering van gelijke rechten en kansen voor mannen en vrouwen. Zij kunnen een beroep doen op de expertise van de OVSE om hen daarbij te helpen. Anderzijds initieert en steunt de OVSE zelf ook projecten ter bevordering van gelijkheid tussen mannen en vrouwen: België levert vrijwillige bijdragen ter ondersteuning van dergelijke projecten. Volgende thema's zijn een prioriteit: het scheppen van een wetgevend kader voor gelijkheid tussen mannen en vrouwen, voorkoming van geweld tegen vrouwen, gelijke kansen voor deelname aan het politieke en openbare leven, participatie van vrouwen in conflictpreventie, crisisbeheer en wederopbouw, gelijke kansen op economisch vlak, de opstelling en uitvoering van nationale actieplannen ter bevordering van gendergelijkheid, en de oprichting van nationale mechanismen voor de verbetering van de situatie van vrouwen.

24. De OVSE-lidstaten, het Secretariaat, de Instellingen en de terreinmissies moeten erover waken dat een genderperspectief wordt geïntegreerd in alle drie de actieterreinen van de OVSE: de politiek-militaire dimensie, de economische en milieudimensie en de humane dimensie. Er werden ook *'Gender focal points'* aangeduid in alle terreinmissies, Instellingen en departementen binnen het OVSE-Secretariaat, die hun collega's assisteren met het gender mainstreamen. Het ministerie van Defensie detacheerde een Belgische militair als Gender Officer binnen deze Gender Section (voor 1 jaar in 2009-10): daar werkte hij o.a. mee aan de implementatie van resolutie 1325.

25. De Gender Section van het OVSE Secretariaat nam tevens het initiatief tot publicatie van de Gender Monitor. Deze nieuwsbrief geeft onder meer een overzicht van de verschillende OVSE Gender activiteiten.

26. Met het oog op de volledige implementatie van het Gender Actieplan stelde Finland in juni 2011 voor om een 'gender check list' te ontwikkelen. Zo'n lijst kan volgens Finland bijdragen tot een betere integratie van het gender-perspectief in het beleid en de programma's van de OVSE.

27. De OVSE, onder meer via haar Forum for Security Cooperation (FSC), doet inspanningen om de implementatie van UNSCR 1325 aan te moedigen. Naar aanleiding van het 10-jarige bestaan de resolutie werd er speciale aandacht besteed aan dit thema. België spant zich samen met zijn Europese partners in om

dit thema verder te promoten binnen de OVSE.

28. Voorts werden ook inspanningen geleverd in het kader van de "Code of Conduct on politico-Military aspects of Security". De EU verbond zich ertoe om op vrijwillige basis informatie inzake "women, peace and security" toe te voegen aan de antwoorden op de vragenlijst en riep andere lidstaten op om dit voorbeeld te volgen.

Binnen de NAVO

Cfr. Hoofdstuk 5 Vredesmissies

2. Alle vormen van geweld tegen vrouwen in gewapend conflict

---

29. Geweld tegen vrouwen en meer bepaald seksueel geweld tijdens gewapende conflicten, is helaas nog steeds een oorlogstactiek die in vele landen wordt toegepast. België poogt om haar steentje bij te dragen op verschillende vlakken:
30. In de VN Veiligheidsraad heeft België sterk gepleit om een VN Speciaal Vertegenwoordiger inzake Seksueel Geweld in Gewapend Conflict aan te duiden (thans ingevuld door voormalig EU-commissaris Margot Wallström). In dit verband heeft België ook intensief gelobbyd om een aantal indicatoren en een holistisch monitoring mechanisme te laten aannemen in de VN Veiligheidsraad. Deze tools laten toe om de globale situatie van vrouwen in oorlogsgebied beter op te volgen zodat concrete maatregelen kunnen genomen worden, zoals sancties, aangepaste bescherming, enz.
31. België ondersteunt **strategieën, programma's en projecten voor slachtoffers in de strijd tegen seksueel geweld**, zowel financieel als politiek. De acties en financieringen concentreren zich voornamelijk maar niet uitsluitend op de regio van de Grote Meren. België hanteert een multidimensionale, gecoördineerde en geharmoniseerde benadering ter ondersteuning van de nationale strategieën voor de bestrijding van seksueel geweld. Cfr. Hoofdstuk 4 Ontwikkelingssamenwerking.
32. **Preventieve acties** focussen zich bijvoorbeeld op campagnes en op het aandringen van vrouwelijke deelname bij vredesonderhandelingen en democratiseringsprocessen.
33. Daarnaast biedt België ondersteuning bij **opleidingen en vormingen** voor militairen en politieagenten, o.a. via de Europese crisismissies. De EU-missies (EUSEC en EUPOL) werken vanuit hun basissen in Kinshasa, Goma en Bukavu met teams die in deze materies gespecialiseerd zijn en die onder andere de taak hebben de militairen en politieagenten bewust te maken van de strijd tegen seksueel geweld. EUPOL bindt ook de strijd aan tegen de straffeloosheid van daders van seksueel geweld en ijvert voor een strengere strafvordering. Cfr. hoofdstuk 5 Vredesmissies.
34. We ijveren tevens om **daders van seksueel geweld**, met inbegrip van militairen te bestraffen. In dit verband heeft België het transport op zich genomen van getuigen en daders in het Fizi-proces in Oost-DRC waarbij een aantal hoge militairen veroordeeld werden.
35. Verder verhoogt België de **publieke aandacht en politieke druk** voor het probleem. Naar aanleiding van de 10e verjaardag van Resolutie 1325, werden tijdens het Belgische EU-voorzitterschap 3 conferenties georganiseerd, respectievelijk in Brussel, Genève en New York. De conferentie in Brussel werd mee georganiseerd door de EU Hoge Vertegenwoordiger Ashton en in het bijzijn van Prinses Astrid: dit zorgde voor een vrij grote media-aandacht. De 3 conferenties leidden tot een aantal aanbevelingen die door de EU werden verdedigd in de VN Veiligheidsraad. Dit sterke EU standpunt zorgde er mede voor dat de VN Veiligheidsraad nu een volledig monitoring mechanisme heeft dat o.a. sancties kan opleggen aan daders van seksueel geweld.
36. Ook tijdens het bezoek van minister Vanackere aan de DRC in 2011 werd het

probleem van het seksueel geweld meermaals aangekaart, meer bepaald inzake de straffeloosheid. De 'zero tolerance' in de DRC moet stilaan écht toegepast worden.

37. Dr Mukwege, directeur van het beroemde Panzi-ziekenhuis in Bukavu (Oost-DRC) kreeg in april 2011 de Koning Boudewijnprijs. Tijdens zijn passage in Brussel had hij vele gesprekken met hoogwaardigheidsbekleders waardoor bijkomende initiatieven in de steigers worden gezet.
38. In juni 2011 liet Koning Albert II, n.a.v. deze Koning Boudewijnprijs, een brief overhandigen aan VN SG Ban Ki-Moon met de uitdrukkelijke vraag om het mandaat van de VN Blauwhelmen in de DRC te versterken zodat er beter en sneller kan opgetreden worden tegen seksueel geweld.

39. De FOD Buitenlandse Zaken neemt actief deel aan de 'stakeholder'-vergadering georganiseerd door de Speciale Vertegenwoordiger van de VN Secretaris Generaal inzake Seksueel Geweld in Gewapend Conflict, Margot Wallström. Tijdens de openingsweek van de VN Algemene Vergadering in New York werd door SRSG Wallström een mini-top georganiseerd waaraan minister van buitenlandse zaken Vanackere, deelnam. In het kader van dit mandaat van de SRSG ondersteunt België de 'Rule of Law Unit' voor 250.000 € (cfr. Hoofdstuk 3 Vredesopbouw); deze Unit wordt ad hoc ingezet om getuigen te interviewen en daders op te sporen wanneer er zich ernstige en grootschalige aanvallen voordoen vb. in Sudan en de DRC. Deze Unit heeft in korte tijd al kunnen zorgen voor een aantal veroordelingen van daders van seksueel geweld.

3. Vredesopbouw en conflictpreventie

---

40. De dienst 'Vredesopbouw en Conflictpreventie' van de FOD Buitenlandse Zaken beschikt over een aparte budgetlijn om projecten inzake vredesopbouw te financieren. In de handleiding voor het indienen van projectvoorstellen wordt ook gevraagd naar de genderstrategie die door de aanvragende organisatie wordt gehanteerd. Dit blijft echter nog vrijblijvend en hoewel de dienst Vredesopbouw over het algemeen een toenemende aandacht en zorg vaststelt voor de genderdimensie, bestaat er uiteraard een sterke variatie in de kwaliteit op dit vlak.
41. Er zou in de toekomst echter gewerkt worden met een echte *'format'* waarin projectvoorstellen verplicht moeten worden gegoten om ontvankelijk te zijn. Een toelichting van de genderstrategie (waarvan de toepassing van resolutie 1325 deel uitmaakt) zal hierin een verplicht onderdeel worden.
42. De budgetlijn van de dienst Vredesopbouw kan projecten financieren over de hele wereld en is niet gebonden aan de lijst van partnerlanden – wat het geval is bij de Directie-Generaal Ontwikkelingssamenwerking. M.b.t. de promotie en implementatie van resolutie 1325 gaat de voornaamste aandacht naar de regio van de **Grote Meren, de Hoorn van Afrika en Afghanistan/Pakistan**.
43. Wat de financiering in de periode 2009-2011 betreft, kunnen we, wat projecten met een specifieke genderdimensie betreft, volgende grote categorieën onderscheiden:
- a. Projecten in (post-)conflictlanden zoals Afghanistan en DRC, specifiek gericht op vrouwen en meisjes. Het gaat zowel om onderwijsprojecten, opvang van slachtoffers van geweld als het ondersteunen van economische activiteiten,
  - b. Opvang, juridische en psychosociale begeleiding en sociaaleconomische re-integratie van slachtoffers van seksueel geweld,
  - c. Trainingen en opleidingen van vrouwengroepen met betrekking tot vredesopbouw, conflictpreventie en verkiezingsprocessen
  - d. Fondsen voor vrouwen en vrouwengroepen om hen op te leiden en te betrekken bij vredesonderhandelingen.
44. Zo financiert België financiert b.v.b. de Club de Madrid voor een project in de Hoorn van Afrika. De Club de Madrid kan een beroep doen op de expertise van zijn leden, nl. ex-staats- en regeringsleiders uit 50 landen, waaronder heel wat vrouwen. In het kader van hun project 'Women's leadership for Peace and Security in the Greater Horn of Africa' organiseert CdM trainingen en workshops om vrouwen in nationale en regionale vredesgesprekken te betrekken en hun eloquentie te maken. Het project heeft een duur van 30 maanden (2010-2012).
45. In andere projecten is gender transversaal aanwezig zoals in het project "Steun aan het maatschappelijk middenveld in Franstalig Sub-Sahara Afrika met het oog op de beperking van gewapend geweld" waarin via het *IANSA Women's Network* Franstalige Afrikaanse vrouwen gestimuleerd worden om deel te nemen aan de planning en uitvoering van initiatieven met betrekking tot ontwapening en wapenbeheersing. Het project is ook gericht op de strijd tegen gewapend huiselijk geweld.
46. Ook bij projecten inzake ontminning, bijstand aan slachtoffers en sensibilisering inzake anti-persoonsmijnen wordt systematisch aandacht besteed aan de genderspecten van deze problematiek. Bij ontminning wordt erover gewaakt dat de ganse gemeenschap bij de planning, uitvoering en evaluatie wordt betrokken, zodat tegemoet gekomen wordt aan de noden van de gehele populatie en niet enkel van bvb. volwassen mannen. Ook bij de

rekrutering voor ontminning wordt er rekening mee gehouden.

47. Tijdens contacten met NGO's aangaande mogelijke samenwerkingsprojecten wordt gewezen op de specifieke belangstelling die uitgaat naar de projecten waarin een specifieke rol is weggelegd voor vrouwen en kinderen; als voorbeeld van zulk concreet project geldt de campagne van de *Mine Ban Advocates*, een groep slachtoffers door het gebruik van hun persoonlijke ervaring en via publieke optredens

bijdragen tot internationale sensibilisering. De FOD Buitenlandse Zaken heeft deze campagne deels gefinancierd en draagt actief bij tot het verzekeren van visibiliteit van de Mine Ban Advocates tijdens internationale conferenties.

48. In totaal werd over de periode 2008-2011 ongeveer € 7 miljoen subsidies op de budgetlijn van de dienst 'Vredesopbouw en conflictpreventie' aan projecten inzake resolutie 1325 toegekend.

4. Ontwikkelingssamenwerking

---

49. De tenuitvoerlegging van Resolutie 1325 is een van de vier prioritaire actiedomeinen waarop de ontwikkelingssamenwerking inzet voor gendergelijkheid en *empowerment* van vrouwen.

50. In het kader van het Nationaal Actieplan voor de implementatie van resolutie 1325 is de ontwikkelingssamenwerking – vanuit haar specifieke opdracht - de volgende verbintenissen aangegaan³:

1. het politieke, sociale en economische *empowerment* van vrouwen bevorderen in de gebieden waar een gewapend conflict plaatsvindt of plaatsgevonden heeft en

2. verder prioriteit verlenen aan de strijd tegen seksueel geweld tijdens en na conflicten (cfr hoofdstuk 2).

51. Hiervoor worden er 3 pistes gevolgd: politieke actie (politieke dialoog), samenwerkingsacties (interventies) en versterking van de institutionele capaciteit van de DGD (methodologie, opleiding). De actie van de ontwikkelingssamenwerking vult die van de andere departementen aan (Buitenlandse Zaken, Defensie, Binnenlandse Zaken, Justitie, enz.) en maakt deel uit van een benadering op lange termijn.

52. 6 van de 18 partnerlanden van de gouvernementele samenwerking bevinden zich in een onstabiele situatie⁴. In die groep gaat bijzondere aandacht naar de DR Congo, Rwanda, Burundi en de Palestijnse Gebieden.

53. Dit hoofdstuk is niet exhaustief: voor elke krachtlijn van het nationaal

actieplan bevat het enkele voorbeelden van de uitvoering van de verbintenissen, meer in het bijzonder in Centraal-Afrika (DRC, Rwanda, Burundi) en in de Palestijnse Gebieden, maar ook op internationaal niveau, met name via onze steun en de bijdragen aan de multilaterale en humanitaire organisaties.

Rechtstreekse politieke dialoog met de partnerlanden

54. De nieuwe Indicatieve Samenwerkingsprogramma's (ISP) die in 2009 met de DR Congo, Burundi en in 2011 met Rwanda werden gesloten, bevatten een specifieke verwijzing naar het nationaal actieplan 1325. Op basis van de verbintenissen die in de ISPs werden aangegaan, nemen de bureaus voor ontwikkelingssamenwerking actief deel aan de **lokale themagroepen "gender"**. In de DRC werden de groep 'Gender' en de groep 'Seksueel geweld' samengevoegd. Deze themagroepen willen hoofdzakelijk een platform bieden voor de coördinatie en harmonisatie tussen de verschillende actoren en de vaststelling van de prioritaire actiedomeinen vergemakkelijken.

Bilaterale hulp

55. Gezien de specifieke opdracht van de Belgische ontwikkelingssamenwerking en overeenkomstig de beginselen van de doeltreffendheid van de hulp maakt haar optreden deel uit van een geharmoniseerde en gecoördineerde aanpak ter ondersteuning van de partnerlanden. Deze aanpak is gericht op de versterking van de capaciteiten van vrouwen (*empowerment*) op alle niveaus opdat vrouwen ten volle deel kunnen nemen aan de wederopbouw en de ontwikkeling van hun land.

---

³ Hoofdstuk 4 pag. 15-16

⁴ Volgens het DAC gaat het om de DRC, Rwanda, Burundi, de Palestijnse Gebieden, Niger en Oeganda.

56. De goede integratie van gendergelijkheid bij de voorbereiding van het Indicatief Samenwerkingsprogramma (ISP) dat in december 2009 in de **DRC** werd ondertekend, werd positief onthaald door de 'Peer Review' van de commissie voor ontwikkelingsbijstand van de OESO: met gebundelde krachten zagen Belgische en Congolese experts inzake gender toe op de integratie van gendergelijkheid in de 3 concentratie-sectoren van de hulp: landbouw en plattelandswegen, technisch onderwijs en beroeps-opleiding, met de nadruk op het sociaal-economisch *empowerment* van vrouwen. Overeenkomstig de ISP-verbintenissen nam de BTC gendergelijkheid mee in de formulering van de programma's voor institutionele steun (UCAG) aan de ministeries van deze drie sectoren. De BTC voert dit jaar diepgaander onderzoek naar de wijze waarop gendergelijkheid kan worden geïntegreerd in de programma's en projecten die ze zal uitvoeren.

57. Ter voorbereiding van de laatste gemengde commissie met **Rwanda** werd in april 2011 in Kigali een seminarie over gender georganiseerd met alle betrokken partijen: de Rwandese regering, actoren van de civiele samenleving, andere bilaterale en multilaterale donoren. Het was de bedoeling de vraagstukken inzake gendergelijkheid te integreren in de sectoren gezondheid, decentralisatie en energie.

58. In **Burundi** blijkt uit tal van rapporten dat er nog steeds grote ongelijkheden bestaan tussen mannen en vrouwen op het gebied van fundamentele rechten. Het samenwerkingsprogramma met Burundi is toegespitst op 3 sectoren: landbouw, gezondheid en onderwijs, met de genderproblematiek als sectoroverschrijvend thema. In het kader van het nieuwe landbouwprogramma wordt technische bijstand verleend enkel en alleen voor het aspect gender. Bovendien voert de Belgische

samenwerking een project uit dat gericht is op de versterking van de institutionele capaciteit van de Burundese politie teneinde van haar een moderne, burgervriendelijke politie te maken. Dit project voor een totaalbedrag van 5 miljoen € wordt gefinancierd door België (3 miljoen €) en door Nederland (2 miljoen € via de gedelegeerde samenwerking). Het project dat in alle componenten rekening houdt met gendergelijkheid, draagt tevens bij tot de **strijd tegen de straffeloosheid**, meer bepaald wat misdrijven (zoals geweld) tegen vrouwen betreft.

59. Sinds 2009 bevatten de ISPs bovendien de doelstelling om 50% van de **bilaterale beurzen** voor te behouden aan vrouwelijke kandidaten en 50% van de MIPs (microprogramma's ten gunste van de lokale gemeenschappen) aan initiatieven voor *empowerment* van vrouwen.

Gedelegeerde samenwerking & speciale programma's

60. De Belgische samenwerking vervulde een mobiliserende voortrekkersrol bij de strijd tegen **seksueel geweld in de DR Congo** door de financiering van een gezamenlijk programma dat in 2005 door UNFPA, UNICEF en OHCHR werd opgezet. Voor dit project werd een bedrag van **7,82 miljoen €** uitgetrokken voor 4 jaar (2005 – 2008). Het werd uitgevoerd in de provincies Equateur, Orientale en Maniema en bevatte (i) een transversaal gedeelte: verzamelen van gegevens, pleitbezorging en bewustmaking, (ii) een medisch-sanitair gedeelte, (iii) een psychosociaal deel, (iv) een deel reïntegratie/ sociaal-economische reïntegratie en (v) een deel recht en rechtspraak.

61. Van bij het begin wilde de Belgische samenwerking zich toeleggen op een gecoördineerde en geharmoniseerde

steun. In 2009 werd beslist om een bijdrage van **10 miljoen €** te geven aan het 'Fonds voor de stabilisatie en reconstructie' van Oost-Congo (**STAREC**) dat gezamenlijk werd opgericht door de VN, de internationale gemeenschap en de Congolese regering. Het financiële beheer van dit fonds is in handen van UNDP. De Belgische bijdrage wordt specifiek toegekend voor het deel 'strijd tegen seksueel geweld' en maakt deel uit van de Congolese strategie ter bestrijding van seksueel geweld. De belangrijkste doelstellingen zijn (i) bestrijding van straffeloosheid, (ii) sociaal-economische reïntegratie, (iii) psychosociale begeleiding en (iv) medische verzorging van de slachtoffers. De interventiegebieden zijn die van het STAREC-programma, met name : Haut Uélé, Bas Uélé, Ituri (in de provincie Orientale), Noord-Kivu, Zuid-Kivu, Maniema en Tanganyaka (in de provincie Katanga). In deze gebieden komt de problematiek van seksueel geweld het meest voor. De VN-agentschappen zorgen in samenspraak met de Congolese partij op nationaal en provinciaal niveau voor de uitvoering van elk onderdeel van het programma.

62. De Belgische samenwerking leverde een bijdrage van 3.700.000 € aan het REJUSCO-project (herstel van het rechtsstelsel in Oost-Congo) dat erop gericht is (i) steun te verlenen voor de versterking van de functionele capaciteit van de rechtspraak in Oost-Congo, (ii) steun te verlenen voor de versterking van een goede rechtsbedeling om de **strijd aan te binden met straffeloosheid** en om ervoor te zorgen dat de rechtspleging op een eerlijke en billijke wijze verloopt; (iii) het vertrouwen te vergroten dat de bevolking in de oostelijke provincies in het rechtsstelsel stelt, door monitoring van de rechtsgedingen en de detentiecentra en door de bevolking bewust te maken van haar rechten en plichten. STAREC organiseert bovendien opleidingen in de *Divisions Provinciales du Genre, de la Santé, du Plan et de la*

Justice om de aandacht te vergroten voor het probleem van seksueel geweld.

63. Voor het « UHAKI SAFI »-project (« goede justitie »), het vervolg op het REJUSCO-project, wordt een bijdrage vooropgesteld van 2 miljoen €. Dit project heeft tot doel de Congolese capaciteit inzake de **bestrijding van straffeloosheid** te versterken. Het is de bedoeling een partnerschap op te zetten met het ministerie van justitie teneinde de werking van en de toegang tot het rechtsstelsel te verbeteren (opleidingen van magistraten, bouw van rechtbanken, gevangnissen, rondreizende zittingen op het platteland). Het Uhaki Safi-project wordt gezamenlijk gefinancierd door de EU, Zweden en België voor een bedrag van 18 miljoen €.
64. Via de gedelegeerde samenwerking werd in 2010 een bijdrage van 7,5 miljoen € toegekend aan het UNDP voor steun bij de verkiezingen in de **DRC**. Dit programma is onder meer gericht op vrouwen als kiezer, kandidaat en verkozenen en draagt aldus inzake verkiezingen bij tot meer gendergelijkheid. Soortgelijke programma's werden reeds gefinancierd in **Burundi** (2 miljoen €) in 2010 en in **Afghanistan** (1 miljoen €) in 2009.
65. In **Burundi** hecht België veel belang aan coördinatie teneinde de doeltreffendheid van de hulp te vergroten. Er werd daarom beslist deel te nemen aan de activiteiten van het VN-vrouwenprogramma in Burundi waarvoor een bedrag van 5.108.867 USD wordt uitgetrokken voor de periode 2010-2012. Het programma heeft ten doel Burundi te steunen om werk te maken van gendergelijkheid en empowerment van vrouwen. Hiervoor moet de Burundese staat uitvoering geven aan de internationale en regionale verbintenissen die hij is aangegaan, met name aan de CEDAW, de Declaration solennelle de l'Union

Africaine sur l'égalité de genre en Afrique; de nationale actieplannen, meer bepaald het **nationaal actieplan voor de uitvoering van resolutie 1325**, de nationale strategie voor de bestrijding van seksueel en gendergerelateerd geweld en het nationaal genderbeleid.

66. De belangrijkste interventiedomeinen zijn de bestrijding van gendergerelateerd geweld en van hiv/aids, leiderschap en politieke participatie, economisch *empowerment* van vrouwen, genderbewuste planning en budgettering (*gender budgeting*), de uitvoering van de aanbevelingen van het CEDAW-comité en van de andere internationale instrumenten betreffende vrouwenrechten (meewegen van vrouwenrechten in de mechanismen van het overgangsrecht; herziening van het wetboek personen- en familierecht; goedkeuring van het erfrecht.)
67. In 2009 werd ook een bedrag van 2 miljoen € overgemaakt aan UNICEF voor een onderwijsprogramma voor meisjes in **Afghanistan**.

Multilaterale Ontwikkelingssamenwerking

68. Ontwikkelingssamenwerking draagt bij aan de algemene fondsen van de internationale partnerorganisaties die een katalyserende rol vervullen m.b.t. de opvolging van resolutie 1325 en 1820 : UN Women (de problematiek van vrede en veiligheid, alsook de strijd tegen geweld tegen vrouwen) – 1,25 miljoen € in 2010 ; UNDP (beleid, ondersteuning van verkiezingen) – 20 miljoen € in 2010 ; UNFPA (seksuele en reproductieve gezondheid en rechten, strijd tegen geweld tegen vrouwen) – 5 miljoen € in 2010 ; UNICEF (bescherming van meisjes en adolescenten tegen geweld, exploitatie en misbruik) – 18,7 miljoen € in 2010 ; OHCHR (Hoog Commissariaat voor de

Mensenrechten) – 750.000 € in 2010.

69. Het deel-programma 'Kennisebeheer en Gender' maakt deel uit van het multilaterale programme van de Belgische ontwikkelingssamenwerking samen met de FAO voor de periode 2008-2011 ; hier maakt het project DIMITRA deel van uit (4 miljoen USD). DIMITRA overkoepelt de regio van de Grote Meren (RDC, Rwanda, Burundi) en andere landen van sub-Sahara Afrika zoals Niger. In Niger werd een methodologie ontwikkeld 'Communiceren over Gender voor Ontwikkeling' om de capaciteiten te versterken, met name de vrouwennetwerken leren te communiceren, informatie en goede praktijken te verspreiden over prioritaire thema's (toegang tot land, strijd tegen HIV/Aids en seksueel geweld, resolutie 1325, enz.). Via de plattelandsradio's en 'luisterclubs' in de gemeenschappen. In Burundi en RDC versterken de gezamenlijke inspanningen van het DIMITRA-project en het Urbane Horticultuur-programma van de FAO de genderdimensie in dergelijk programma.
70. Verder werden de jonge professionele experts (Junior Professional Officer – jonge medewerkers bij de VN betaald door de Belgische Ontwikkelingssamenwerking) ondersteund : in 2009 en 2010 werden er 5 JPO's uitgestuurd waarvan 2 bij UNIFEM (ondertussen UN Women) in Mali en Mozambique, 1 JPO die werkt rond gender en ontwikkeling bij de FAO in het kader van het DIMITRA-project⁵ en 2 JPO's bij UNFPA in RD Congo en Rwanda.

---

⁵ Meer informatie over DIMITRA op <http://www.fao.org/dimitra/about-dimitra/en/>

Steun aan middenveldorganisaties

71. In de Palestijnse gebieden, ondersteunde de Belgische ontwikkelingssamenwerking gedurende jaren de Palestijnse NGO **Women's Centre for Legal and Aid Counselling (WCLAC)**. In 2005 en 2006 werd deze organisatie ondersteund voor 370.000 € voor lobby-activiteiten. WCLAC is een Palestijnse NGO die wilt bijdragen aan de opbouw van de Palestijnse democratische samenleving, gebaseerd op gelijkheid van mannen en vrouwen en sociale rechtvaardigheid. De organisatie biedt juridische diensten aan aan vrouwen, networking met andere Organisaties en deelname aan conferenties, opleidingen en consultancy. WCLAC heeft een aantal belangrijke resultaten bereikt inzake Mensenrechten, in het bijzonder inzake rechten voor Palestijnse vrouwen. WCLAC wordt nog steeds geconsulteerd door onze diplomatieke vertegenwoordiging om informatie in te winnen over gender en de rechten van de Palestijnse vrouw.
72. Sinds 2008 ondersteunt de DGD de lokale NGO 'Juzoor foundation for health and social development' voor een project van 2 jaar dat door 30 vrouwelijke verantwoordelijken schoolcantines in 5 scholen in 3 dorpen in Cisjordanië op zich neemt (Al Seukh, Artas et Bétin). Dit project garandeert een inkomen voor de vrouwen, een versterking van de bestaande structuren voor vrouwen alsook een sensibilisering van de gemeenschap (leerlingen, ouders, onderwijzers) over voedingspraktijken.
73. Sinds 2010 wordt de Palestijnse NGO 'YALU Society for Development and Studies', uit Nablus, gefinancierd voor een bedrag van 139.280 € gespreid over 2 jaar. Dit project beoogt de economische empowerment van de Palestijnse vrouwen. Het hoofddoel bestaat er in om de emancipatie te bevorderen en de vrouwelijke beleidsvoerders te steunen in Nablus door hen de mogelijkheid te geven te investeren en een inkomen te genereren via het een systeem van microkredieten.
74. In haar programma 2009-2011 werkt de Belgisch socialistische vakbond samen met de PGFTU (d.i. de Algemene Federatie van Palestijnse Syndicaten) om de deelname van vrouwen bij vakbondsafgevaardigden te bevorderen.
75. De DGD draagt tevens bij tot een piloot-initiatief i.v.m. israelisch-palestijnse samenwerking (2009-2010) om de economische positie van Palestijnse vrouwen te versterken. Dit initiatief wordt door het Negev Institute for strategies of peace and development (NISPED) en de Palestijnse NGO SHOROUQ uitgewerkt en wordt gefinancierd voor 226.360 €.
76. In DR Congo wordt het tweede 3-jaarlijkse programma (2011-2013) van de Belgische NGO **Le monde selon les femmes** ondersteund. Het project « Genre comme condition de développement durable » beoogt de netwerken van vrouwen in het Zuiden te versterken, met name inzake promotie van vrouwenrechten. In dit kader leiden le Monde selon les femmes en hun lokale partner CONAFED een onderzoek naar de straffeloosheid inzake geweld tegen vrouwen (in het bijzonder seksueel geweld) en naar « commerce des corps » in 3 plaatsen in Katange, la Province Orientale en Kasai Oriental. Het doel is om de leden van CONAFED en de lokale gemeenschappen te laten bijdragen aan strategieën tegen de straffeloosheid. Het voorziene budget voor 3 jaar is 59.327 €.
77. In Rwanda worden 3 specifieke lokale NGO's gefinancierd :
- versterking van de economische positie van de vrouw in de Noordelijke provincie -

Pro-Femmes/Twese Hamwe, voor 223.732 € (2009 – 2011):

- een agricultuur-project ter bestrijding van de armoede van vrouwen en gezinnen zonder land in het centrum van het land - SERUKA asbl, voor 170.514 € (2009 – 2011)
- een ondersteunend project ter promotie van vrouwelijk ondernemersschap - voor 240.000 € (2010- 2012).

78. In **Burundi** beoogt 'Handicap International' de levenskwaliteit van vrouwen die slachtoffer zijn van fistels, te verbeteren in de regio Ruyigi. Het gaat om medische verzorging alsook familiale en sociale integraties via

inkomensgenerende activiteiten. Het gaat om een project van 24 maanden (2010-2012) voor 178.318 €.

79. De Burundese NGO ISV (« **Initiative Seruka pour les victimes de viol** ») geniet van een Belgische financiering van 250.000 € voor een project van 24 maanden (2010-2012) om de strijd tegen seksueel geweld aan te gaan. Het doel van dit project is om de toegang tot juridische diensten voor slachtoffers van seksueel geweld te verbeteren alsook om de gemeenschapsstructuren te helpen acties te ondernemen dat bepaald sociaal-cultureel tracht te wijzigen.

Belgisch Fonds voor Voedselveiligheid (BFVV)

80. Bij wijze van voorbeeld, cofinancieert het BFVV in DR Congo (Noord-Kivu: Beni en Lubero) een project rond landbouwintensifiëring, uitgevoerd door de NGO Vredeseilanden: één van de verwachte resultaten is de versterking van de positie van de vrouwen inzake familiale landbouwexploitatie als deel van de landbouworganisaties. Het gaat om een project waarvan de eerste fase werd uitgevoerd tussen 2005 en 2010 voor een budget van 1,8 miljoen €. Een tweede fase van 3 jaar (2011-2012) voorziet een budget van 994.500 €. Vredeseilanden stelt dat de vrouwen in het Oosten van de DRC de meest kwetsbare groep blijven terwijl ze de een reële economische dynamiek vertonen. Dit rechtvaardigt specifieke acties in hun voordeel zodat hun economische positie versterkt wordt en hun beslissingsposities in het gezin en in de maatschappij verbetert. De 2 fasen van het project hebben een specifieke budgetlijn voor gender. De eerste fase van het project heeft (1) een spaarsysteem en microkredieten opgericht; (2) investeringen inzake de omschakeling van fruit en peulvruchten geïmplementeerd; (3) de capaciteiten van vrouwen om actief deel te nemen in beslissingsinstanties versterkt; (4) een aantal vrouwen gealfabetiseerd. De tweede fase van het project voorzien (1) een ondersteuning van de algemene inkomensactiviteiten (productie en transformatie); (2) het oprichten van zelfgenererende spaar- en krediet-systemen; (3) het organiseren van vrouwendagen; (4) trainers inzake gendermainstreaming vormen bij de landbouworganisaties.

Humanitaire hulp

81. De Belgische Ontwikkelingssamenwerking verzekert de opvolging van

gendermainstreaming tijdens de jaarlijkse consultaties met de humanitaire partnerorganisaties (met name: UNICEF, ICRC, UNHCR, OCHA, UNRWA), waarbij bijzondere aandacht gaat naar enerzijds seksuele en reproductieve gezondheid en rechten, en anderzijds bescherming tegen gendergerelateerd geweld. Bijvoorbeeld tijdens de laatste consultatie met het ICRC (31 maart 2011) waren seksuele en reproductieve rechten het onderwerp van een specifieke presentatie door het ICRC waarop een debat met de verschillende actoren volgde (DGD, NGO's, universiteiten, BTC, Commissie Vrouwen en Ontwikkeling,...)

82. Daarnaast hecht België belang aan de genderdimensie in de vluchtelingenproblematiek en dringt aan op bescherming van vrouwen in vluchtelingenkampen. De partnerorganisaties worden ondersteund in hun mandaat en hun strategie als in hun demarches bij publieke instanties in de landen waar ze werken.

Universitaire samenwerking

83. De Belgische Ontwikkelingssamenwerking ondersteunt het meerjarenprogramma van een interuniversitair netwerk dat sinds 2004 actie onderzoek doet naar vraagstukken inzake vrede en bestuur in fragiele staten. Dit netwerk heet 'GRAPAX' (**Groupe de Recherche en Appui aux Politiques de Paix**) en bestaat uit onderzoekers van de universiteiten van St Louis, Luik, ULB en UCL. Een transversale as betreft de genderdimensie en de opvolging van resolutie 1325, met name in DR Congo. Daarnaast ondersteunt de DGD sinds 2010 de VLIR (**Vlaamse Interuniversitaire Raad**): het gaat om een samenwerkingsproject met de Universiteit Gent genaamd 'Multisectoriële ondersteuning van vrouwelijke slachtoffers van seksueel

geweld in Zuid-Kivu – DR Congo' (200.000 €). De academische doelstelling bestaat er in om de Katholieke Universiteit van Bukavu te versterken als instelling die onderzoek voert naar seksueel geweld tijdens en na gewapend conflict. De ontwikkelingsdoelstelling bestaat er in om de kwaliteit van de ondersteuning van de slachtoffers te verbeteren.

Sensibilisering en promotie

84. Resolutie 1325 is regelmatig het onderwerp van artikels in het magazine van de DGD 'Dimensie 3', alsook in jaarlijkse rapporten (bv. Rapport 2010). De DGD financieert tevens andere sensibiliseringsactiviteiten zoals een filmfestival 'Voix de femmes', waarbij een cultuur van vrede gepromoot wordt en in November 2001 plaats vindt in Brussel, Luik en Antwerpen. De DGD draagt ook bij aan sensibilisering op het terrein, zoals het internationale seminarie (november 2008) "Stop aux horreurs scandaleuses faites aux femmes de la sous région" in Bujumbura, Burundi, waarbij talloze vrouwenassociaties uit de Grote Meren aanwezig waren (COCAFEM/GL).

85. De Commissie Vrouwen en Ontwikkeling – d.i. het adviesorgaan bij de minister van Ontwikkelingssamenwerking – nam deel aan de redactie van het Belgische NAP en organiseerde met de steun van DGD verscheidene seminars en sensibiliseringsacties over resolutie 1325, in het bijzonder in de DR Congo en de Palestijnse gebieden.

86. Kortom, rekening houdend met de bijzondere aard en conform aan de principes van efficiënte hulp, onderschrijft de Belgische Ontwikkelingssamenwerking een geharmoniseerde en gecoördineerde aanpak in de ondersteuning van de partnerlanden opdat de positie en de capaciteiten van de vrouwen (*empowerment*) op alle niveaus verbeteren, opdat zij zelf zouden kunnen meewerken aan de opbouw en ontwikkeling van hun land. Verder blijft de strijd tegen seksueel geweld, voornamelijk in DR Congo, een absolute prioriteit. Deze acties zijn complementair aan de activiteiten van de andere Belgische, Europese en internationale actoren, zowel op vlak van diplomatie, preventie, Justitie, veiligheid in de partnerlanden maar ook in andere regio's ter wereld.

5. Vredesmissies

Nationale inspanningen

87. De engagementen en acties in het hoofdstuk over vredesmissies worden geïmplementeerd door het Ministerie van Defensie. Deze laatste heeft gekozen om eerst te focussen op de operaties aangezien deze tot de 'core business' van het departement behoren en dit het best toelaat om tastbare resultaten te bereiken ten voordele van de doelgroep van de resolutie. Om deze prioriteiten te vertalen en om te waken over de coördinatie van de demarches bij Defensie, werd een richtlijn 'Actieplan Defensie' opgesteld en goedgekeurd door de Chef Defensie. Deze richtlijn herneemt de prioritaire punten van het NAP 1325 en duidt de personeelsdienst aan als bevoegde dienst voor de uitvoering van elke beleidslijn en actiepunten. De betrokken departementen zijn de Directie-Generaal Human Resources, de Directie-Generaal Opleiding, het Departement Personeel en Strategie en het Departement Operaties en Training voor het deel inzake de operaties.
88. De gender-expertise is nog in volle ontwikkeling binnen Defensie; deze expertise en de competenties zijn gegroepeerd bij de Informatie-Operaties Groep (IOGp) die tijdens operaties bevoegd is voor de contacten met de lokale bevolking. Deze genderopleidingen zijn voorzien voor bepaalde specialisten van deze eenheid (Civil Military Cooperation (CIMIC), psychologische operaties (PsyOps)). In dit opzicht werden een aantal personeelsleden naar de « Gender Field Advisor Course» gestuurd in Zweden: deze opleiding werd onlangs geaccrediteerd door de NAVO. Deze militairen vormen de eerste sokkel van structurele maatregelen en zij geven op hun beurt vormingen en opleidingen m.b.t. gender.
89. Defensie houdt tevens een databank bij met genderexperten die gebruikt wordt bij de voorbereiding, de implementatie, de monitoring en de evaluatie van vredesmissies. Op termijn dient het IOGp het 'excellentiecentrum' te worden voor het in rekening brengen van het genderperspectief bij operaties.
90. Inzake operaties beschikt het stafdepartement Operaties en Training over een specifiek actieplan. Dit actieplan herneemt per fase van de operatie en competentiedomein, alsook de te nemen acties opdat de genderdimensie ten volle wordt geïntegreerd in de operaties. Dit plan is in uitvoering. Zo worden de genderthematiek en resolutie 1325 geïntegreerd in het operationeel planningsproces alsook het operationeel plan (OPLAN) en de processen van evaluatie en Lessons Learned. Deze integratie garandeert dat het genderspect in rekening gebracht wordt bij de planning, de uitvoering en de geleerde lessen bij elke operatie. In hetzelfde kader werd in 2011 de Landcomponent aangeduid om een pilootproject uit te voeren met betrekking tot genderadvisors in operaties.
91. Daarnaast wordt de expertise 'genderadvisors' toegevoegd aan bepaalde bestaande staffuncties. Dit personeel neemt deel aan de operationele planning en ontplooiing tot op het niveau van het hoofdkwartier van de strijdkrachten. Op het niveau van de eenheden wordt het genderperspectief gevolgd door gender focal points voor wie de gendercompetentie een cumulatieve vormt. De IOGp in combinatie met de toegevoegde expertise bij bepaalde functies zorgen voor het in rekening brengen van gender op alle niveaus van de operaties.

92. Tijdens de voorbereiding van de vredesmissies en de 'pre-deployment' training, worden de aspecten gender en geweld tegen vrouwen en kinderen aangekaart. Een module 'Gendermainstreaming' is voorzien in de jaarlijkse training van het personeel van het departement operaties en training – die de meerderheid van het personeel levert dat op missie vertrekt. Daarenboven, voor de ontplooiing in een operatie wordt een dag 'cultural awareness day' georganiseerd waar een briefing over het thema gender wordt verdiept m.b.t. de context van de operatie. Er wordt tevens rekening gehouden met de feedback uit lopen of afgelopen operaties om de inhoud van deze briefing aan te passen. Een briefing over mensenhandel is eveneens voorzien en wordt gegeven door Federale Politie. Deze modules zullen worden geëvalueerd door de genderspecialisten van het IOGp.

93. Bij de detachementen die voor een operatie vertrekken voor operaties wordt aandacht besteed aan het gemengd karakter, vooral als deze bestemd zijn voor missies waar gender een actieve rol speelt. In dit opzicht dient rekening gehouden te worden met de beschikbaarheid van het personeel.

94. Wat betreft het gedrag van de militairen in operaties, dienen zij hun verplichtingen hernomen in de wet op de discipline na te leven. Elke overtreding wordt gevolgd door disciplinaire sancties of statutaire maatregelen die kunnen gaan tot het verlies van de hoedanigheid van militair. Elke inbreuk op het terrein dient gerapporteerd te worden aan de hiërarchie en, indien nodig, aan de gerechtelijke instanties (federaal parket). Momenteel wordt een gedragscode ontwikkeld gebaseerd op de waarden – dit initiatief werd onlangs goedgekeurd door de Chef Defensie.

95. Ten slotte, in het kader van de wet op de gendermainstreaming (2007),

versterkt Defensie haar competenties op het vlak van gender. De ontwikkeling van deze competenties werd geïntegreerd in de richtlijnen van Defensie inzake diversiteit met in het bijzonder the thema gender. De strategische cel van de Minster als het departement worden vertegenwoordigd in de interdepartementale coördinatiegroep die bevoegd is voor de implementatie van deze wet. Deze afgevaardigden volgden tevens een opleiding bij het Instituut voor de gelijkheid van vrouwen en mannen (sept-oct. 2011). Gezien de acties genomen in het kader van deze wet niet enkel gericht zijn op het personeel van het departement zullen ook de acties ondernomen in het kader van het NAP 1325 worden besproken als deel van de wet op de gendermainstreaming.

Internationale inspanningen

96. De Belgische Defensie blijft aandacht vragen voor de toepassing van resoluties 1325 en 1820 bij de operaties van de EU, de NAVO, de VN, zowel bij de voorbereiding als bij de uitvoering. Zij ondersteunen de integratie van de genderdimensie in de operaties wordt systematisch ondersteund.

97. Inzake training bestaat er coördinatie tussen de VN, de OVSE, de NAVO en de EU zodat overlap vermeden wordt en er efficiënt wordt omgegaan met de verschillende expertises.

98. Op vlak van 'Lessons learned' maakt België goede praktijken en aanbevelingen over aan de partners bij de EU en de NAVO en pleit voor de toepassing ervan bij volgende missies. Gender zou tevens een element moeten worden van de databank van de "Joint Allied Lessons learned Centre" (JALLC).

99. Defensie houdt eveneens rekening met de specifieke noden van vrouwen en meisjes bij humanitaire hulp, zoals bijvoorbeeld bij de bouw van vluchtelingenkampen. Dit gebeurt op

vlak van de Civiel-Militaire Samenwerkingsdetachementen (CIMIC) bij operaties die deel uitmaken van de IOGp. Bijvoorbeeld: BELUFIL in Libanon sinds 2007, DAC KINDU (constructie van gebouwen voor families van Congolese militairen sinds 2010).

100. Wanneer de expertise inzake gender en opleiding voldoende is, zal België gender experten ter beschikking stellen in het kader van evaluatiemissies (EU, NAVO, VN). Momenteel ontwikkelt Defensie nog deze expertise en het huidige niveau laat nog niet toe om aan dergelijke missies deel te nemen.

NAVO

101. België nam tot juni 2009 het voorzitterschap waar van het 'Committee on Women in NATO forces' (CWINF), waardoor de 2 CWINF conferenties gewijd werden aan de implementatie van resolutie 1325 binnen de NAVO. Deze groep heeft er o.a. voor gezorgd dat ondertussen de NAVO tot de groep behoort van internationale organisaties die de resolutie 1325 toepassen. De erkenning van het belang van het genderperspectief door de NAVO-raad gaf aanleiding tot de goedkeuring van een NAVO-beleidsdocument⁶. Dit document ligt onder andere aan de basis van de **integratie van een genderperspectief in alle fasen van de NAVO-operaties en NAVO-missies**. Het NAVO actieplan werd in november 2010 te Lissabon door de Staats- en Regeringsleiders goedgekeurd en behandelt de inspanningen van de NAVO-entiteiten en de Naties, voor operaties die door de NAVO geleid worden.

102. In de herziening van juni 2011 werden **indicatoren** opgenomen waardoor nu ook de vooruitgang beoordeeld kan worden.⁷ Eveneens in

juni 2011 werd het herziene beleidsdocument door de Raad goedgekeurd vergezeld van een implementatieplan⁸. In opvolging van het actieplan worden voor de nabije toekomst diverse seminaries gepland toegespitst op training, praktische ervaringen en "best practices".

103. De functie van genderradgever van de Staf van de NAVO werd aan de NATO Office on Gender Perspectives NDGP toegekend. Defensie detacheerde tevens voor 3 jaar het militaire diensthoofd van het NAVO bureau on Genderperspectives. Daarnaast is Defensie vertegenwoordigd in het 'NATO Committee on Gender Perspectives' waar de functie van 'deputy chair' tot mei 2011 door België werd ingevuld.

Europese Unie

104. België pleit voor de implementatie van resolutie 1325 in het kader van de Belgische deelname aan de « *EU Battle Group* » (EUBG). Deze actie werd gerealiseerd tijdens het Stafproces EUBG 2009. 'Genderfuncties' werden duidelijk gedefinieerd en het genderaspect wordt in rekening gebracht bij elke fase van voorbereiding tot uitvoering van een missie.

105. De Federale politie heeft een aanmoedigingsbeleid om meer vrouwelijke medewerkers te laten deelnemen aan buitenlandse missies. Vrouwen nemen deel zowel aan langere missies (civiel crisisbeheersingsmissies) als aan korte bilaterale missie (ongeveer 2 weken). In juli 2011 waren er 27 personeelsleden van de federale politie gedetacheerd naar Europese missies, waarvan 4 vrouwen (15%). Van deze vrouwen bevindt zich 1 vrouw in de *Silver* categorie wat de leidinggevende functies betreft, d.i. het op één na

⁶ Doc. N° EAPC(C)D(2007)022

⁷ Doc. N° PO(2011)0336

⁸ Docs. N° APC(C)D(2011)0011 en EAPC(C)D(2011)0012

hoogste niveau binnen de Europese vredesmissies.

106. Een vrouwelijke hoofdcommissaris van politie heeft deelgenomen aan een vredesmissie in Soedan (Darfour, 2006-2008) als *senior police advisor* en *teamleader*. Op dit ogenblik is er eveneens vrouwelijke ambtenaar gedetacheerd als *Legal adviser* in de EU Politiemissie in DR Congo (EUPOL).
107. In de EULEX missie in Kosovo zijn 14 personen van de FEDPOL aanwezig, waaronder 1 vrouw (augustus 2011; ervoor waren er 3 vrouwen).
108. In de stand-by database waar de gepreselecteerde kandidaten voor EU-missies zijn ondergebracht, zijn er 17 vrouwelijke kandidaten op een totaal van 156 ingeschreven (nog geen 10 %). Personeel van de FEDPOL die reeds naar een missie werd gedetacheerd moet twee jaar wachten alvorens aan een volgende missie te kunnen deelnemen (re-integratieperiode). Deelname is altijd op vrijwillige basis.
109. Om na te gaan of er bij de recente kandidaatstellingen een positieve evolutie waar te nemen is op het vlak van vrouw/man verhouding zou FEDPOL een grondigere studie moeten kunnen uitvoeren. Rekening houdend met het nieuwe personeelsbeleid inzake dergelijke missies is de kans reëel dat de verhoging aan vrouwelijke kandidaturen ook zou leiden tot een verhoging van vrouwen binnen de missies.
110. Sinds 2005 heeft de FOD Justitie 9 mannen en 3 vrouwen gedetacheerd in missies van civiel crisisbeheer (missies van de EU van lange duur). 9 zijn magistraat en 3 zijn penitentiaire experts. Deze missies hebben bijdragen tot de wetwijziging in transitielanden en het verbeteren van de mensenrechten.

Verenigde Naties

111. Binnen het kader van de VN-vredesmissies (de 'Blauwhelmen') zijn er 3% Belgische vrouwen gedetacheerd (op een totaal van 185 personen (oktober 2010)). Het Europese gemiddelde is echter amper 5%; sommige EU-lidstaten scoren beter (Zweden (21%) en Roemenië (14%)) waardoor het gemiddelde wordt opgetrokken t.a.v. EU-lidstaten die geen enkele vrouw detacheerden.

Bilateraal

112. Op dit ogenblik is een bilaterale missie van de **federale politie met Burundi** gaande: "Appui à la formation de la Police nationale du Burundi (PNB)" en "Professionnalisation de la PNB" in samenwerking met de Belgische Technische Coöperatie. Integratie van het genderspect is verplicht in elk BTC technisch project. Het strategisch plan van de Burundese politie voorziet een aantal streefcijfers inzake de deelname van vrouwen binnen de nationale politie van Burundi.
113. Met betrekking tot dit project wordt op vlak van communicatie (intern en extern) van de federale politie aandacht besteed aan de aanwezigheid van vrouwelijke collega's als expert in het project.
114. Er is ook een bilaterale politiemissie, als ondersteuning van de civiele crisisbeheersingsmissie (EUPOL) in de **DR Congo** gaande. Hieraan nemen 10 vrouwen deel.

Promotie en versterking

115. Defensie zal toezien op de nationale richtlijnen inzake resoluties 1325 en 1820 alsook de richtlijnen in het kader van de mandaten van organisaties waar België mee opereert. De uitvoering van dit actiedomein is bezig en kadert in het analyseproces van de nationale, en

internationale wetgeving alsook de internationale verdragen.

116. Defensie zal ook een rapporteringssysteem opstellen waar geweld tegen vrouwen wordt gemeld. In dit opzicht wordt een richtlijn 'Evaluatie & Lessons learned' opgesteld.

117. België verspreidt tevens documenten over **goede praktijken en aanbevelingen** bij de EU en NAVO en pleit voor toepassing ervan in nieuwe missies.

6. Genderbalans

118. Het Belgische beleid dient het goede voorbeeld te stellen op het gebied van gender mainstreaming o.a. door meer vrouwen te rekruteren en hen te laten doorstromen, en door personeelsleden specifieke vormingen aan te bieden. Een aantal FOD's die betrokken zijn bij het NAP scoren goed; bij bepaalde instanties of bij bepaalde functies is er ruimte voor verbetering om tot een gender balans en tot voldoende kennis m.b.t. gendermainstreaming te komen.

FOD Justitie

119. Begin 2011 waren er 2442 magistraten in België waarvan 1139 vrouwen (47%); bij de gerechtelijke stagiairs zijn er 75 vrouwen op 106 personen (70%). Een specifiek diversiteitactieplan loopt tot 2014.

FOD Buitenlandse Zaken, Buitenlandse Handel en Ontwikkelings-samenwerking

120. 9% van de Belgische ambassadeurs zijn vrouw (oktober 2010): dit is het laagste aantal van de EU. Koplopers zijn Zweden (34%), Finland (33%) en Estland (25%).

Sinds 2008 zijn er 92 personen als stagiair-diplomaat aangenomen waarvan 31 vrouwen, nl. 33%. Het volledige corps diplomatique telt echter nog steeds slechts 18% vrouwelijke diplomaten (82 op 440). Bij de consuls is de verhouding beter nl. 35% (52 op 145).

121. Bij de 66 Ontwikkelingsattachés zijn er 10 vrouwen (15%); bij de laatste aanwerving was er wel een genderevenwicht (2 vrouwen en 2 mannen).

122. Op de FOD Buitenlandse Zaken, Buitenlandse Handel en Ontwikkelingssamenwerking zijn er in de

binnencarrière (dus de niet-diplomaten) 644 vrouwen (59%) tewerkgesteld t.a.v. 440 mannen. Op niveau A (universitair/hoger onderwijs) is de verhouding 192 vrouwen (47%) t.a.v. 214 mannen.⁹

123. De FOD Buitenlandse Zaken (Egmont Instituut) organiseert 2 maal per jaar de 'Basic Generic Training' waar personen die deelnemen aan EU-missies. Hierbij zijn specifieke modules voorzien waar genderaspecten worden besproken (seksueel geweld, seksueel misbruik en exploitatie, gender mainstreaming en de gedragscode).

124. De stagiairs-diplomaten zullen vanaf 2012 als deel van de opleiding tot diplomaat een aantal modules krijgen waarin de dienst Mensenrechten het Belgische en Europese beleid zal toelichten: zowel vrouwenrechten, kinderrechten als politieke & civiele rechten zullen uitgebreid aan bod komen. Deze modules zullen worden aangevuld met een specifieke module over seksuele en reproductieve rechten georganiseerd door BecauseHealth (een netwerk bestaande o.a. uit het ITG en Sensoa).

Ministerie van Defensie

125. Begin 2011 waren 2.659 van de 34.026 militairen, vrouwen wat 7,81% vertegenwoordigt. Van de 4.687 officieren waren 411 vrouwen (9,41%); van de 14.500 onderofficieren zijn er 966 vrouwen (6,66%) en van de 14.839 soldaten en matrozen zijn er 1.252 vrouwen (8,44%).

126. Defensie engageert zich om rekening houdend met de beschikbaarheid van het personeel bijzondere aandacht te besteden aan het gemend karakter van de detachementen die bestemd zijn voor operaties en

⁹ § 117- 119 : Cijfers van oktober 2011

opdrachten waar gender een actieve rol speelt.

FOD Binnenlandse Zaken

127. Op 1 januari 2011 waren er 8% vrouwelijke politieofficieren, 9,6 % vrouwelijke middenkaders en 20% vrouwen bij de politieagenten. Bij het administratief personeel zijn er dan weer 68,4% vrouwen.

128. 6 vrouwen zijn corpschef bij de lokale politie; 2 vrouwen zijn directrice bij de federale politie. Een kleine 14% van de diensthoofden bij de federale politie zijn vrouwen. Daarentegen bij het burgerpersoneel zijn er bijna 75% vrouwelijke diensthoofden. Bij de politieagenten zijn er maar 6,6% vrouwen – wat in verhouding staat met de 8% vrouwelijke politieofficieren.

129. Inzake rekrutering zijn 28% van de kandidaat-officieren en 33% van de kandidaat-inspecteurs van het vrouwelijke geslacht.

130. Bij de Directie internationale politiesamenwerking is een vrouw diensthoofd. Hieronder vallen de departementen "Bi- en multilaterale samenwerking, liaisonofficieren in het buitenland, civiel crisisbeheer".

131. Een interne nota (21 oktober 2009) werd verspreid om de aanwezigheid van vrouwen op verantwoordelijke posten te verhogen. Deze nota vraagt aan de verantwoordelijken van de politie om de vertegenwoordiging van vrouwen in de selectiecommissies en examenjury's te intensifiëren.

132. Jaarlijks wordt een subsidie toegekend (5.000 €) via de Federale Politie aan de Vereniging voor Belgische politievrouwen. Deze subsidie beoogt:

- De vertegenwoordiging in het Europees netwerk voor politievrouwen (ENP - European Network of Policewomen) voor leden van de lokale politie.

- De deelname aan specifieke opleidingen inzake ontwikkeling van vrouwen met high potential ; dit zijn opleidingen die niet voorzien worden in de catalogues van opleidingen van de directie 'Opleiding' van de Federale Politie, noch in de lijst van opleidingen van het Opleidingsinstituut van de federale administratie (IFA).
- De deelname aan seminars en conferenties m.b.t. dit thema.

Instituut voor de gelijkheid van vrouwen en mannen

133. In 2009 werd het Instituut voor de gelijkheid van vrouwen en mannen lid van het Belgisch Platform 1325 dat overheidsinstanties en niet-gouvernementele organisaties wil samenbrengen rond het thema van resolutie 1325. Het Instituut spitst haar acties voornamelijk toe op het evalueren en het sensibiliseren.

134. Op 30 september 2010 organiseerde het Instituut in samenwerking met het Belgisch Platform 1325 een rondetafel rond Defensie en resolutie 1325. Deze rondetafel diende allereerst als een forum waar het ministerie van Defensie en het middenveld elkaar konden ontmoeten. Deze wisselwerking gaf het ministerie van Defensie nieuwe ideeën. Ten tweede was deze rondetafel voor het Instituut een perfecte gelegenheid om te evalueren waar het ministerie van Defensie op dat moment stond met de uitvoering van het Nationaal Actieplan.

135. Op 15 december lanceerde het Belgisch Platform 1325 met steun van het Instituut de campagne 'Zoek uw Vredesvrouw'. Deze campagne wil langs de ene kant elk jaar vrouwen bekronen die de uitvoering van resolutie 1325 ondersteunen of die de resolutie zelf toepassen op het terrein door naar (post-)conflictgebieden te trekken en daar de vrouwen te ondersteunen. Langs de andere kant is het ook de bedoeling om via deze weg resolutie 1325 wijder bekend te maken. Hiervoor

werden ook broches verspreid met een witte klaproos. Door deze te dragen toont men zijn steun aan de campagne en de resolutie. Op 15 december werden reeds 16 vrouwen bekroond: hun namen werden gepubliceerd op de website www.vrouwenkracht.net en zij kregen een certificaat met de titel 'Vredesvrouw' en een zilveren broche in de vorm van een klaproos.

136. Daarnaast vonden ook de evenementen in het kader van de Wereldvrouwenmars België 2010 plaats

met steun van het Instituut. Op zaterdag 6 maart 2010 werd er een mars in Brussel georganiseerd, van de Beurs tot aan het Justitiepaleis, om aandacht te vestigen op de problematiek van geweld op vrouwen, de financiële afhankelijk van vrouwen en de uitvoering van resolutie 1325. Op 10 oktober 2010 werd in het Koninklijk Museum voor Centraal Afrika in Tervuren het actiejaar in België afgesloten door een slotevenement met workshops, animatie, debatten, stands, enz.

7. Monitoring op basis van de EU Indicatoren

België schreef grotendeels mee aan het eerste EU rapport over vrouwen, vrede en veiligheid o.b.v. 17 EU-indicatoren. Dit rapport laat tevens toe om de hiaten binnen de EU overzichtelijk te maken waardoor een aantal EU lidstaten meer beginnen te werken rond dit thema.

Hierna worden enkel de EU-indicatoren weergegeven die relevant zijn voor de EU-lidstaten. De andere indicatoren hebben enkel betrekking op de EU-instellingen.¹⁰

De indicatoren geven een overzicht van de Belgische stand van zaken in september 2010, vlak voor de 10^e verjaardag van resolutie 1325 en zijn gebaseerd op de **beschikbare data 2009 t.e.m. augustus 2010**. De EU zal een nieuwe rondvraag aan de lidstaten lanceren tegen de zomer van 2012 in aanloop van de 12^e verjaardag van resolutie 1325: België zal dan opnieuw haar data overmaken.

Indicator 1: In welke landen worden acties gesteund in het kader van vrouwen, vrede en veiligheid en/of de ontwikkeling en implementatie van nationale actieplannen of ander nationaal beleid?

Voor België (2009-2010): 14 landen nl. Afghanistan, Burundi, Djibouti, DR Congo, Eritrea, Ethiopië, Ivoorkust, Niger, Pakistan, Palestijnse Gebieden, Rwanda, Oeganda, Somalië en Soedan.

In totaal worden door de Europese instellingen en haar lidstaten in 70 landen activiteiten ondersteund m.b.t. vrouwen, vrede en veiligheid.

---

¹⁰ De volledige lijst van EU-indicatoren is terug te vinden op

http://www.consilium.europa.eu/ueDocs/cms_Data/docs/hr/news272.pdf

Het volledige rapport o.b.v. de bijdragen van alle EU-lidstaten is terug te vinden op

<http://register.consilium.europa.eu/pdf/en/11/st09/st09990.en11.pdf>

Indicator 3: Welke instrumenten worden gebruikt in deze landen?

De FOD Buitenlandse Zaken, Buitenlandse Handel en Ontwikkelingssamenwerking kiest voor een waaier aan instrumenten, zoals

- de politieke en financiële ondersteuning aan internationale organisaties die actief zijn m.b.t. resolutie 1325;
- de inclusie van vrouwenrechten op de agenda van relevante bilaterale en multilaterale ontmoetingen of publieke verklaringen;
- demarches t.a.v. ambassades en overheidsinstanties;
- ontmoetingen met middenveldorganisaties;
- faciliteren van de inspanningen van vrouwenorganisaties in fragiele en/of (post-)conflict landen (DRC, CAR, Afghanistan,...) en
- het organiseren van conferenties of seminars om publieke aandacht te krijgen voor het onderwerp.

Indicator 5: Financiële middelen die ter beschikking worden gesteld om projecten of programma's te ondersteunen, met name op het vlak van SSR, DDR, mensen/vrouwenrechten, versterken van het middenveld, gezondheid, onderwijs, humanitaire hulp en algemene ontwikkelingshulp.

In 2009 en de eerste helft van 2010 werden genderprojecten financieel ondersteund door de FOD Buitenlandse Zaken, Buitenlandse Handel en Ontwikkelingssamenwerking (o.b.v. de OESO-DAC Gendermarker, zowel via DG Ontwikkelingssamenwerking als de budgetlijn 'Preventieve diplomatie en Vredesopbouw') voor naar schatting **105.754.760 €** (d.i. 8,4% van alle officiële ontwikkelingshulp).

Hierbij gaat het om projecten en programma's waarbij **vrouwen directe impact** ondervinden of een specifieke

doelgroep vormen. Deze projecten en programma's overkoepelen ook de projecten m.b.t. gezondheidszorg en onderwijs. 712.105.848 € (d.i. 56,9% van alle officiële ontwikkelingshulp) heeft indirecte impact op gender.

4 miljoen € werd gespendeerd **specifiek** voor **directe 1325-gerelateerde activiteiten** (projecten inzake SSR, DDR, vrouwenparticipatie bij vredesonderhandelingen, transitionele justitie en verkiezingen in post-conflict landen, bescherming van vrouwen en preventie van seksueel geweld in gewapende conflicten). Tussen augustus 2010 en augustus 2011 is daar nog 3,5 miljoen € bijgekomen. Programma's met **indirecte impact** op vrouwen in fragiele staten gaan over om en bij de **31 miljoen € in 14 landen** (cfr landen opgesomd onder indicator 1).

Ter vergelijking: in totaal gaven de EU-instellingen en de EU-lidstaten tezamen 172 miljoen € uit in 2009/begin 2010 m.b.t. de directe implementatie van resolutie 1325. Europese koplopers zijn Zweden (27 miljoen €) en Nederland (23 miljoen €). Sommige EU-lidstaten hebben echter geen enkele activiteit ter ondersteuning van resolutie 1325.

Indicator 6: Nationaal Actieplan of andere relevante strategische documenten

België heeft sinds 2009 een Nationaal Actieplan, goedgekeurd door de Ministerraad in februari 2009. Daarnaast heeft de DG Ontwikkelingssamenwerking strategische nota's uitgewerkt inzake gelijke rechten en kansen voor vrouwen en mannen (2002) en inzake seksuele en reproductieve rechten (2007).

Een officiële rapportering aan het federaal parlement is er (nog) niet: dit document zal evenwel overgemaakt worden aan het parlement en de senaat. De laatste jaren werd het NAP al een aantal keren toegelicht tijdens hoorzittingen in de Senaat (Commissie Gelijke Kansen).

Indicator 8: Aantal en percentage vrouwelijke mediators en onderhandelaars alsook vrouwenorganisaties tijdens aan formele of informele vredesonderhandelingen – gesteund door België

Sinds 2008 ondersteunde België financieel 7 vredesprocessen (Soedan, Ivoorkust, Oeganda, Burundi, Israël, Kenia, DRC) maar er was geen criterium om vrouwen op te nemen in de onderhandelingssteams, niet als deelnemer en niet als mediator. Gegevens over vrouwelijke deelnemers zijn dus niet gekend.

Indicator 9: Ondersteuning van vrouwenorganisaties bij vredesonderhandelingen

3 lokale vrouwenorganisaties werden in de DRC ondersteund door België (2008-2010), zowel door financiële steun te bieden als te faciliteren.

Indicator 10: Aantal en type vergaderingen en gesprekken die vrouwengroepen en/of NGO's hadden inzake resolutie 1325 met Belgische officiële vertegenwoordigers.

België heeft instructies gestuurd naar de diplomatieke posten om actief informatie in te winnen inzake vrouwenrechten en de doelstellingen van resolutie 1325. De diplomatieke posten en de ontwikkelingsattachés zijn op de hoogte van het belang van gender en discriminatie tegen vrouwen in het buitenlands beleid.

Naar schatting werden in 2010 (tot augustus) inzake aspecten van resolutie 1325, 4 vergaderingen georganiseerd op ministerieel niveau, een dertigtal andere op niveau van directeur of expert in Brussel. Een 70-tal ontmoetingen waarvan ongeveer 15 op ambassadeursniveau werden georganiseerd op de posten. Daarnaast volgen de diplomatieke medewerkers en/of de ontwikkelingsattachés de gender-relevante vergaderingen in bepaalde landen (bv. daar waar België significante fondsen

vrijmaakt in de strijd tegen seksueel geweld, zoals de DRC).

Indicator 11: Verhouding man-vrouw bij de ambassadeurs, de diplomaten, het personeel dat gedetacheerd wordt bij de VN en het personeel dat gedetacheerd wordt bij de EU-civiele crisismissies

9% van de Belgische ambassadeurs zijn vrouw (oktober 2010): dit is het laagste aantal van de EU. Koplopers zijn Zweden (34%), Finland (33%) en Estland (25%).

Sinds 2008 zijn er 92 personen als stagiair-diplomaat aangenomen waarvan 31 vrouwen, nl. 33%.

Van de Belgen die gedetacheerd werden naar de VN Blauwhelmen waren er 6 vrouwen op 185 personen (3%). Ter vergelijking: het EU-gemiddelde is 23% (Zweden 27%, 8 EU-lidstaten detacheerden geen enkele vrouw).

Het percentage gedetacheerde vrouwen voor EU civiele crisisbeheersingsmissies werd niet meegedeeld.

Indicator 12: Verhouding man-vrouw dat specifiek een gender-training krijgt bij de diplomatieke staf en het personeel (burgers en militair) dat gedetacheerd wordt in vredesmissies

De diplomatieke staf kreeg nog geen opleiding m.b.t. vrouwenrechten en gender. De stagiairs-diplomaten zullen echter een aantal modules krijgen (telkens van een halve dag) over vrouwenrechten, seksuele en reproductieve rechten, kinderrechten en het mensenrechtenbeleid in het algemeen. Voor de module 'seksuele en reproductieve rechten' zal worden samengewerkt met het netwerk Because Health (bestaande o.a. uit het ITG en Sensoa).

Alle militairen, politieagenten en burgerpersoneel dat wordt uitgezonden bij vredesmissies krijgt een module over gendermainstreaming, seksueel geweld, bescherming en culturele aspecten.

Indicator 17: Aantal vrouwelijke en mannelijke asielzoekers die het statuut van vluchteling of subsidiaire bescherming gekregen hebben, alsook land van oorsprong

26.600 mensen vroegen in 2010 asiel aan in België waarvan ongeveer 30% vrouwen. Het percentage vrouwen verschilt sterk van het land van herkomst: asielzoekers uit Bangladesh, India, Pakistan, Servië, China, Azerbeidzjan, Armenië, Mongolië, DR Congo en Rusland zijn voor het overgrote deel van het mannelijke geslacht.

Van de 16.245 beslissingen in eerste aanleg werden er 3.510 ontvankelijk verklaard (21,6%). Het percentage vrouwen werd niet meegedeeld.